

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3565/2022
18.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Ивошевић, адвокат из ..., против туженог Привредног друштва за експлоатацију минералне воде и производњу пића „Књаз Милош“ а.д. Аранђеловац, чији је пуномоћник Далибор Манић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2884/20 од 27.09.2021. године, у седници одржаној 18.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2884/20 од 27.09.2021. године у ставу првом изреке и пресуда Вишег суда у Крагујевцу П1 4/16 од 01.06.2020. године у усвајајућем делу става првог и ставу другом изреке и у овом делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу П1 4/16 од 01.06.2020. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу по основу штете, на име разлике у заради коју би остварио, у периоду од 01.10.2009. године до 31.03.2015. године, исплати укупан износ од 7.873.498,92 динара и то на име разлике у заради износ од 6.715.501,86 динара и на име камате износ од 1.157.997,06 динара, са законском затезном каматом на износ од 6.715.501,86 динара од 12.03.2020. године, као дана вештачења до исплате, док је део тужбеног захтева за разлику од потраживаног до досуђеног износа на име потраживања законске затезне камате од доспелости сваког месечног износа до момента исплате, одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу изврши уплату доприноса по основу пензијског и инвалидског осигурања надлежном фонду: за период од 01.10.2009. године до 07.06.2010. године на износе ближе наведене у овом ставу; за период од 15.07.2011. године до 30.09.2011. године, на износе ближе наведене у овом ставу; за период од 28.03.2013. године до 31.03.2014. године, на износе наведене ближе у овом ставу; за период од 01.04.2014. године до 08.03.2015. године на износ наведен у овом ставу. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да му тужени на износе накнаде штете по основу разлике у заради уплати доприносе за здравствено осигурање надлежној филијали Републичког фонда за

здравствено осигурање и уплати доприносе за случај незапослености надлежној филијали Националне службе за запошљавање, за наведени период, као неоснован. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име бонуса у случају продаје већинског пакета акција туженог новом власнику исплати износ од 3.165.724,97 динара са законском затезном каматом од 01.06.2020. године, као дана пресуђења до исплате, док је део тужбеног захтева за разлику од потраживаног до досуђеног износа на име потраживања законске затезне камате, на досуђени износ бонуса, а за период од дана подношења тужбе до пресуђења, одбијен као неоснован. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 559.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2884/20 од 27.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и туженог и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу става првог и страву другом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставовима трећем, четвртном и петом изреке и предмет у укинутим деловима враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију против става првог изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) и утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је почео да ради код туженог у јануару 2005. године на пословима Тужилац је 15.07.2008. године са туженим закључио Анекс Уговора о раду којим је распоређен на послове Решењем туженог број ...-... од 17.03.2009. године тужиоцу је отказан уговор о раду са припадајућим анексима, с тим што је правноснажном пресудом Основног суда у Крагујевцу, Судске јединице у Аранђеловцу П1 3255/11 од 26.03.2012. године ово решење поништено као незаконито. У периоду од 01.10.2009. године до 31.03.2015. године, тужилац је био у радном односу код више послодаваца код којих је остваривао права и обавезе из радног односа, између осталих, зараду и то: у периоду од 08.06.2010. године до 14.07.2011. године у „ББ“ д.о.о., од 15.07.2011. године до 30.09.2011. године у „ВВ“ ад, од 01.10.2011. године до 27.03.2013. године у „ГГ“ д.о.о. и од 01.04.2014. године до 08.03.2015. године у „ДД“, док у периоду од октобра 2009. године до маја 2010. године и од априла 2013. године до марта 2014. године није био у радном односу. Тужиоцу је од бивших послодаваца „ББ“ и „ГГ“ исплаћена отпремнина.

Код овако утврђеног чињеничног стања, а на основу члана 191. Закона о раду нижестепени судови су усвојили тужбени захтев за накнаду штете, на име разлике у заради коју би тужилац остварио у периоду од 01.10.2009. године до 31.03.2015. године у висини износа утврђеног налазом вештака заједно са доприносима. Ово са разлога што је тужени као послодавац, доношењем незаконитог решења о отказу Уговора о

раду и престанком радног односа онемогућио запосленог, овде тужиоца, да ради и оствари на уобичајени начин одговарајуће новчане вредности ближе означене у тужбеном захтеву, на који начин је дошао до умањења користи које би тужилац по редовном току својим радом остварио да у томе није спречен незаконитим раскидом радно-функционалне везе са туженим као послодавцем. Тужиоцу је по престанку радног односа код туженог, од стране нових послодаваца исплаћена отпремнина у нето износу од 2.882.880,01 динар и 2.944.756,31 динара, с тим што износ укупне висине разлике зараде коју би тужилац остварио код туженог и зараде коју је у периоду од 01.10.2009. године до 31.03.2015. године остварио код другог послодавца, није умањено за износе отпремнине, јер овако остварена отпремнина не представља приход по основу рада, већ има социјални карактер и у функцији материјалног обезбеђења и сатисфакције запосленог по престанку радног односа, а ради омогућавања нормалног и несметаног задовољења потреба запосленог и чланова његове породице до новог радног ангажовања.

По налажењу Врховног суда побијана одлука се у овом делу не може прихватити као правилна јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 191. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр 75/14 са изменама), прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог, одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио (став 1.), те да се накнада штете из става 1. овог члана исплаћује запосленом у висини изгубљене зараде, која је умањена за износ пореза и доприноса који се обрачунавају по основу зараде у складу са законом (став 3.). Накнада из став 1, 5, 6. и 7. овог члана умањује се за износ прихода које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа.

У смислу наведених законских норми, уколико запослени не жели да се реинтегрише у радни однос, он по самом закону има право да уместо враћања на рад захтева накнаду штете, а послодавац је у обавези да му ту штету накнади и то у висини коју одмери суд применом одредбе члана 191. став 5. Закона о раду. Полазећи од чињенице да је решење туженог од 17.03.2009. године правноснажно поништено пресудом П1 3255/11 од 26.03.2012. године, основано тужилац потражује од туженог накнаду штете у смислу одредбе члана 191. став 5. Закона о раду.

Међутим, нижестепени судови су погрешно применили материјално право у односу на умањења накнаде штете за износе прихода по основу рада након престанка радног односа.

Цитирана одредба члана 191. Закона о раду предвиђа да се накнада штете у висини изгубљене зараде умањује за све приходе које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа.

Одредбом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, а одредба члана 192. став 1. Закона о облигационим

односима прописује да оштећеник који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду.

Имајући у виду цитиране одредбе закона, накнада штете представља успостављање ранијег стања и довођење оштећеног у положај у којем би се налазио да се штетни догађај није десио. У конкретном случају, последице поништаја решења туженог о отказу Уговора о раду се огледају у обавези туженог да тужиоцу накнади штету и доведе га у материјални положај у коме би се налазио и да није било незаконитог поступања послодавца. Накнада штете се због незаконитог отказа умањује за износ свих прихода који је запослени остварио по основу рада, па су у таквој ситуацији нижестепени судови пропустили да разјасне основ исплате отпремнине тужиоцу у односу на разлоге престанка радног односа код бивших послодаваца и зависно од утврђеног правну природу овакве исплате. Како је послодавац дужан да накнади штету у виду појединачних месечних износа зараде коју би тужилац по редовном току ствари остварио код тужене да му није престао незаконито радни однос, то је питање правне природе исплаћених износа од стране бивших послодаваца означен као отпремнина, а од значаја за утврђивање узрочно-последичне везе за одговорност туженог за накнаду штете.

Из наведених разлога, побијане одлуке су морале бити укинуте и предмет враћен на поновни поступак.

У поновном поступку, нижестепени суд ће имати у виду све приходе које је тужилац остварио по основу рада, оцениће правну квалификацију износа који су исплаћени тужиоцу од стране бивших послодаваца означени као отпремнина, имајући при томе у виду одредбе Закона о раду који предвиђа исплату отпремнине у случају одласка у пензију и отказа Уговора о раду услед престанка потребе за обављањем одређеног посла или смањење обима посла, због технолошких, економских или организационих промена, па ће након што утврди чињенично стање донети нову на закону засновану одлуку.

Из изнетих разлога, а на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић